

'LEREN ANDERS ORGANISEREN' GEEFT EEN KWALITEITSSLAG BINNEN TEAMS

UNITONDERWIJS GEEFT LEERLING RUIJMTE OM TE LEREN

Staat het onderwijs aan de vooravond van een grote verandering? Heeft het leerstofjaarklassensysteem zijn langste tijd gehad? Volgens Emile Eshuis biedt een nieuwe manier werken, unitonderwijs, prachtige kansen. Iedere leerling volgt zijn eigen leerroute. Leerlingen voelen zich meer betrokken en leren meer. Ook leerkrachten zijn enthousiast. Interprofessionele teams zijn samen verantwoordelijk voor een grote groep leerlingen. Ook anderen dan leerkrachten kunnen worden ingezet, bijvoorbeeld onderwijsassistenten, pedagogisch medewerkers of zorgmedewerkers, en unitonderwijs is daarmee deels een oplossing voor het lerarentekort.

Emile Eshuis, adviseur bij RPCZ (onderdeel van Bazalt Groep*), vertelt hoe unitonderwijs eruitziet: 'Leerlingen starten en eindigen hun schooldag in hun stamgroep. Samen werken de kinderen aan hun ontwikkeling en spelen en leren ze in een unit of bouw die bestaat uit 40 tot 100 leerlingen. Deze groep leerlingen wordt begeleid door een team van leer-

krachten en onderwijsassistenten of pedagogisch medewerkers. De leerlingen werken in wisselende teams aan de doelen. Dat kan zijn op plekken in de 'ruimte' waar instructie wordt gegeven of op een plek waar ze zelfstandig (begeleid) of in groepen samenwerken. Hierbij gaan ze bijvoorbeeld ook met digitale middelen aan de slag om de nieuwe leerstof die is aangeboden te verwerken.'

LEERLING CENTRAAL

Inhoudelijk verschilt het van een 'gewoon' leerstofjaarklassensysteem doordat het leren van de leerling meer centraal staat. Elke leerling volgt de leerlijn in zijn eigen tempo. Er wordt vaak thematisch gewerkt in plaats van met methoden. Eshuis: 'Voor de leraren en andere begeleiders staat niet de verantwoordelijkheid voor een eigen klas centraal, maar je bent met zijn allen verantwoordelijk voor het leren van alle leerlingen in de unit. Daarbij stimuleert iedereen de leerlingen om zelf meer eigenaar te worden van hun leerproces. Leerlingen moeten weten wat ze moeten leren, waar ze nu staan en wat hun volgende stap is. Eigenaarschap wordt op een natuurlijke wijze aangeleerd en gestimuleerd.'

Door de gedeelde verantwoordelijkheid en samenwerking wordt het team flexibeler; ziekte kan gemakkelijker worden opgevangen.

Eshuis heeft gemerkt dat de kinderen daar wonderbaarlijk goed in zijn.

ANDERE LEEROMGEVING

Tussen de honderd en tweehonderd scholen in ons land organiseren het onderwijs op deze wijze in units. 'Dit vraagt ook een andere leeromgeving', licht Eshuis toe. 'Geen afzonderlijke lokalen, maar één of meerdere grotere ruimtes met veertig tot honderd leerlingen. Er is een instructiehoek, een stille ruimte, een leerplein, een plek voor de boeken en een chillruimte waar kinderen op een rustige manier kunnen leren en ontdekken. Op enkele scholen worden de ruimtes ateliers genoemd.

Ook de werkzaamheden van het team veranderen. De leraren en andere begeleiders hebben gedurende de dag verschillende rollen, zoals instructie geven, rondlopen en begeleiden, observeren en registreren, reflectiegesprekken voeren. Collega's spreken met elkaar af wie welke rol heeft bij welk onderdeel van de dag.'

Bij unitonderwijs is sprake van interprofessionele samenwerking: leerkrachten, pedagogisch medewerkers, specialisten en onderwijsassistenten werken samen aan goed onderwijs; ze leveren elk hun eigen bijdrage. Samen hebben ze de verantwoordelijkheid voor het leren van alle kinderen. Samen bepalen ze de manier waarop wordt lesgegeven op de school en in de unit.

VOORDELEN VAN LEREN ANDERS ORGANISEREN

Eshuis noemt enkele voordelen:

- Je kunt beter rekening houden met verschillen tussen kinderen; kindgericht werken, meer passend onderwijs.
- Door het samenwerken kunnen startende leerkrachten en zijinstromers gemakkelijker aanhaken. Ze hoeven niet de grote verantwoordelijkheid van een eigen groep te dragen, ze leren snel hoe er les gegeven wordt op de school en draaien mee in het team.
- Leerkrachten kunnen er voor kiezen om zich te specialiseren in specifieke vakken (vakadoptie).
- Door de andere indeling van leeractiviteiten kunnen ook anderen dan leerkrachten worden ingezet, bijvoorbeeld

Basisschool Oostvogel, Lamswaarde

onderwijsassistenten, pedagogisch medewerkers, zorgmedewerkers.

- Door de gedeelde verantwoordelijkheid en samenwerking wordt het team flexibeler; ziekte kan gemakkelijker worden opgevangen.
- Onderzoek bewijst dat (interprofessioneel) samenwerken bijdraagt aan de kwaliteit van het onderwijs en de professionaliteit van het team.

Interprofessioneel samenwerken draagt bij aan de kwaliteit van het onderwijs en de professionaliteit van het team.

WETENSCHAPPELIJK BEWEZEN

Deze nieuwe onderwijsvorm vindt zijn basis in het Slim Fit-programma, een aanpak voor unitonderwijs die in 2011 werd ontwikkeld in opdracht van het Ministerie van OCW als antwoord op het lerarentekort. Deze aanpak is gevolgd en onderzocht door onder andere het Kohnstamm Instituut. Eshuis: 'Leren anders organiseren is een veranderproces dat tijd vraagt. We helpen scholen bij deze transformatie; door de

vorm die bij hen past samen te ontwerpen, voor te bereiden en uiteindelijk stapsgewijs te implementeren. Een goed begeleide en gestructureerde aanpak dus. En zoals bij alle verbetertrajecten: communicatie vanaf de start van het proces met alle belanghebbenden is heel belangrijk. Ook daarbij ondersteunen we het team.'

* Bazalt Groep bestaat uit Bazalt, HCO en RPCZ.

TEKST DAPHNE DOEMGES-ENGELEN
FOTOGRAFIE FOTOGENIC